

ՄԱՅԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կես տարվանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանից խմբագրատան մէջ:

Օտարաբաղադրացիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Маяк»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խաւքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՒՂԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Աւետարանագրային: Ներքին լուրեր: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: «Толоч» լրագրի թղթակցութիւն: Արտաքին լուրեր: ԽԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ: ՀԵՌԱՅԻՐԵՆԵՐ: ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: ԲԱՆԱՍԻՐԱՅԱՆ: Նամակ Ախալքալաքից:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱՆԻՔԱՆՈՒԹԱՊՈՒՅ

Մարտի 1-ին

Ձը նայելով, որ արդէն անց է կացել պատգամաւորների ընտրութեան օրը, երկու ամիս ու կես, այնու ամենայնիւ մեր հոգեւոր կառավարութիւնը դեռ է հրաւիրել նրանց ընտրելու հոգաւարներ. և այս արտակարգ յետաձգութիւնը կատարվում է մի այնպիսի կուսակցական և ինտրիկայով պատճառով, որը ոչ մի կերպիւ է կապուած արդարացի: Տեղական յաջորդ պատգամաւորների ընտրութիւնը համարում է օրինաւոր և վաւերական, իսկ հոգ. կառավարութեան մնացած անդամները նրանց ընտրութիւնը համարում են՝ ապօրինի և անվաւեր: Եւ կարծես մի այսպիսի հակասութիւնից մեր հոգ. կառավարութեան անդամների և տեղական յաջորդի մէջ տիրում է այժմ կատարեալ երկպառակութիւն և փոխադարձ ատելութիւն այս հարցի վերաբերութեամբ: Գիտէի որքան ժամանակ պէտք է սպասէ մեր հասարակութիւնը այսպէս լուռ ու մուռ և անտարբեր պատգամաւորների կամ հոգաւարների ընտրութեան... Գուցէ դեռ շատ ամիսներ, մինչև տեղական յաջորդի և մնացեալ անդամների մէջ կայանայ մի որոշ և միակերպ եղբայրացութիւն (պատգամաւորաց) հարցի վերաբերութեամբ: Հը՝ բաւական է հոգ. կառավարութեան ուղղութիւնը մեր այն հասարակական գործողների վրա, որոնց մօտ գտնվելով թէ դարձապատկան և թէ եկեղեցւոյապատկան փոքրիկ հայրեր, պատրաստ են միշտ օգուտը նրա անուշադրութիւնից, պղտոր ջրի մէջ ձկներ որսայտ համար: Նրանց համար

ԲԱՆԱՍԻՐԱՅԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԱՆԻՔԱՆՈՒԹԱՊՈՒՅ

Փետրվարի 15-ին

Ներքին լուրեր, լուսաւորեալ դարու հասանքը մարդկանց առաջ են մղում, երբ հասարակութիւնների մէջ նկատվում է բարոյական սթափում, երբ գիտութիւնն ու արուեստը զարգանում են, — մեզանում մի տարր չարմատկում է խոր կերպով քննել, թաղված հնութեան փոշու հաստ ծակծոյթի տակ: Եւ այդ տարրը մեր գիւղացին է, որի մասին գրում են ներկայ նամակս: Նոյն նախաջրհեղեղեան երկրաբորժանական գործիքները, վար ու ցանքի նոյն նախնական սիւստեման, անասունների նետ, գետնափոր խոնարհ և գարշաւոտ անասուններում ընկալվելու մի և նոյն սովորութիւնը դեռ անփոփոխ մնում են մեր գիւղերում (խօսքս մեր գաւառի գիւղացուց լրա է): Անասնաւոր երկրագործութեան մասին մեր գիւղացին հասկացողութիւն չունի: Նա անստատիս յիշում է այն օրհնած ժամանակը, երբ աշակերտ հողաբաններ թողած էին նրա անօրհնութիւնը, այն ժամանակը երբ նա դեռ նոր էր գաղթել թիւրքիայից, երբ նա աղատօրէն կարող էր այսօր այստեղ ցանել, իսկ վաղը մի բուրբուղի ալ տեղ, երբ ընդարձակ արօտատեղեր նրա անասուններին կերակուր էին մատակարարում, երբ

աւելի ձեռնառու է, եթէ տարինը չարմատկի այս անտարբեր և տարածած գրութիւնը:

Մարտի 15 օր առաջ կայացաւ հասարակական վճիռ չորս յայտնի արկիւնների քաղաքից ընդ միշտ աքսորելու համար: Այդ վճիռը արդէն ուղարկված է պ. նահանգապետին հաստատութեան համար:

Փետրվարի 14-ին քաղաքային կլուբի դահլիճում գաւառապետի պաշտօնակատարի նախագահութեամբ կայացաւ մի խառն ժողով, բաղկացած ինքապետներից և հասարակութեան այս և այն դասակարգերի ներկայացուցիչներից, դարձեալ «Երկաթեան դպրանոցի հարցի» առթիւով: Անկախն համարելով մինչև այժմ կայացած հասարակական միջոցները այս հարցի վերաբերութեամբ, պ. նահանգապետը իր հրամանագրութեան մէջ առաջարկում էր մի քանի անհրաժեշտ պայմաններ, որոնց անուշտ պէտք է ընդունել մեր հասարակութիւնը, եթէ կամենում էր ունենալ «Երկաթեան դպրոց»: Սկսեցան վիճարարութիւններ: Մի քանի «բարեմիտներ» խորհուրդ էին տալիս էլի նշանակել մի մասնաժողով պ. նահանգապետի առաջարկութիւնը քննադատելու համար: Բայց որովհետև այս տառն և երկու տարի է, ինչ «միջնակարգ դպրոց» բանալու հարցը քննադատում են մեղանում դանաղան մասնաժողովներ ու յանձնաժողովներ, վաւերաց ժողովի մեծամասնութիւնը աւելի խելօք համարեց այս անգամ խաւքան վերջացնել գործը, քան նորից մասնաժողով նշանակելով քան տարի լրացնել: Պ. Վ. Շահխաթունեան այստեղ էլ ցոյց տուց մի գովելի եռանդ: Երկար վիճարարութիւններից յետոյ, ժողովը ընդունեց առաջարկված բոլոր պայմանները մասնաւոր փոփոխութեամբ և իսկույն կայացրեց մի «հասարակական վճիռ»: Այս վճիռը 2,400 ստորագրութեամբ արդէն ուղարկված է Նրեանի պ. նահանգապետին:

Փետրվարի 21 հոգ. ուսումնարանի դահլիճում կայացաւ ինքապետական ժողով, որ ինքապետ պ. Գ. Յ. ռեթ ամիսից յետոյ, վերջապէս, առաջարկեց մեր պ. պ. ինքապետներին ստորագրել մի պատրաստի ինքնուր, որ պէտք է ներկայացնել կառավարութեանը: Այնպէս ինքապետները մի քանի դարձային «Մատենադարան ընթերցարանի» բաց

թարմ հոգը քանապատկի փոփոխութեամբ էր գիւղացու, համայնապետար ոչ այնքան ծանր աշխատանքը: Բայց այժմ հանգամանքները դժուար կերպով փոփոխ են, այժմ խիտ բնակութիւնները ստիպում են մեր գիւղացուն իր ընդարձակ դաշտերի շրջանը հեռանալ փոքրացնելու, այժմ ինքապետներ օր, արիւնահեղ կռիւներ են լինում գիւղացիների մէջ արօտատեղի մի աննշան կտորի համար, այժմ ուժաւորում հոգը գիւղացու տաժանական աշխատանքների փոխարէն հաղել 5—6% արդիւնք է տալիս: Մշտապէս խելով հոգի նրա հարկաւոր մասերը, առանց փոխարինելու սպառելով նրա ոյժերը, գիւղացու վարկահոգեւոր այժմ այն գրութեանն են հասել, որ նրանց մշակողի աշխատանքը ըստ արժանւոյն վարձատրում չեն: Ուրիշ բան կը լինէր եթէ գիւղացին բարեւոյթ իր հոգը, մասնաւոր հոգի արուեստական կերպով բարեւոյթը մեր գաւառի համար առանձնապէս անհրաժեշտ է, և յոյսով կլինայի պատճառով բարձր դիրքը և ցուրտ կլինայի պատճառով, հաջարկները ենթակայ են լինում դարձանային և աշխատանքների փոխարէն ինքնուր աղքատութեանը, այն ինչ զոյանից բաւականաչափ կը լինէին նոյն բոյսերը, եթէ հոգը բարեւոյթ լինէր:

Հողի սակաւ քանակութեան պատճառաւ, խոտն էլ շատ սակաւ է լինում և այդ հանգամանքը ի հարկէ նպատաւոր է անասնապահութեանը, զէսով որը շատ արմատաւոր է մեր գիւղացին: Մեր գիւղացու անասունների տեսակը ոչ միայն հետզհետեւ աղքատանում է, այլ ընդհանրապէս վատանում է և ոչ ոք է մտածում դրանց տեսակները աղքատանում են: Նորապէս ստանալու համար թաղապետներից շատերը շտապեցին ստորագրել այդ խնդրը, մնացեալներն էլ, երկու, շուտով կը խառնվեն շտապեցին: Ս. Ս.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիւրքաց չալաւաշից ստացված նամակներից թարգմանելու հետեւալ տխրալի լուրը: «Երկրորդ Հայք (Սփառի վիլայէթը) մի նոր ասպատակութեան ասպարէզ է դարձել: Հաֆէ-Ալի քուրդ աւազակապետը, ասպատակելով հայոց գիւղերը, տառապ, քանալ, երեսունով գերի է տանում հայ գիւղացիներին մոլթ անտառները, խոր ձորերը, լեռների անմաշտէլի գագաթները և այլն: Գերիներից մի երկուսին բաց թողնելով, քուրդ աւազակապետը հրամայում է դիպել գիւղերը և յայտնել որ այս ինչ անձներ իրան մօտ դերութեան մէջն են և նրանց մահ է սպասում, եթէ յայտնի դուրսով յետ գնող չը լինի: Եթէ դերիների տերերը պահանջած գինը մի միջնարդի ձեռքով ուղարկում են, գերիները անմիջապէս ազատվում են, ապա թէ ոչ նրանց տանքում են ծեծելով, ձեռք ու ոտքը կապելով և օրական մի կտոր չոր հաց նրանց տալով:»

ՆՈՒՅՈՒՅ մեղ գրում են: «Մեր ամբողջ յոյսը դրած էինք Նուրի նորեկ յաջորդ Սարգիս վարդապետի վրա, նրանից էինք սպասում մեր ազգային հիմնարկութիւնների բարեկարգութիւնը: Բայց սա էլ իր նախորդի պէս անգործ յայտնվեց: Ասում են Սարգիս վարդապետը նոյնպէս ընկաւ տէր Սիմէոնի ներգործութեան տակ: Մեր քաղաքի հայ հոգեւորականները, փոխանակ ժողովրդին քրիստոնէական ճշմարտութիւններ սովորեցնելու, աւելի էլ մղրեցնում են ամբողջ, այլ և այլ մտախաղաղութիւններ նրա մէջ մտցնելով: Որինակի համար տէր Սիմէոն քահանան ամբողջ գաւառում հաւատացրել է որ ունի ամեն տեսակ իրիւմաներ արհաւիրութեան, հիւանդութիւնների ատաշն առնելու կամ ողջաբերութեանը նպաստելու և այլն: Միթէ այդ ճշմարտութեամբ քահանայի գործն է:»

սակները աղնապետին, արտաքուստ աղնա տեսակներ ներմուծելով: Եւ այդպէս մեր գիւղացին իր զոյակիւնը պահպանում է բացառապէս երկրագործութեամբ, որը, ինչպէս վերեւ յիշելի, բերում է ոչ այնքան լու արդիւնք: Արդիւնաբերութեան այլ աղբիւրներ մեր գիւղացին չէ ճանաչում: Մեղապաշտութիւնը և պարտիզանութիւնը, չը նայելով որ նրանց յաջորդութեանը արդիւնքներ չը կան, շատ սակաւ են տարածվում:

Կաթնալոյն տնտեսութիւնը նոյնպէս նահապետական գրութեան մէջն է: Գիւղացին պատրաստում է նոյն հասարակ, անպիտան պանիրը, որը պատրաստում են եղել նրա պապերը: Մեր գիւղացին մի բանի մէջ միայն շատ յաջողակ է, այն է զրաւատանման աշխատանքներ կրելու: Այն ժամանակ երբ եւրոպացին իրան օգնական է չլինում չորին և դանազան մեքենաներ և դրանով ֆելեքսական ոյժի մէջ մեծ խնայողութիւն է անում, մեր գիւղացին իր բոլոր յոյսը դրած ունի իր ջրու ձեռքերի վրա:

Գիւղացին ծովի ու սնվել է նոյն հանգամանքների մէջ, ինչպէս իր ծնողը, նա մեծացել է կուրտ և անտաշ, նրան ոչ ոք չէ ուսուցել մարդալայն ապրել, նրա որով մէջ ոչ ոք սերմանել անձնասիրութեան և պատիւի դրացմունքները: Ֆիլիքական կուրտ ոյժի, բուսեցրի անմայ գործադրութիւնը, հարստահարութիւն, մասնաւորութիւն, զրպարտութիւն, ահա այն երկուքները, որոնց մշտապէս ակամատես է եղել գիւղացին: Ամենքը նրան մի կաթնատու ոչխար են համարել: Գիւղացուն ծեծել, նրան անարգել, հաշոյել, յաճախ են պատահում: Ծառայող դասի կողմից

Գիւղացիներից մեղ գրում են: «Շիրակի վիճակի 36 հայ գիւղերում միայն երկու տեղ կային քիչ թէ շատ կանոնաւոր ուսումնարաններ, իսկ մնացած գիւղերը կառարկապէս դուրս էին որ և է զարդոյցից: Բայց ներկայ տարւոյ սկզբից, հնորէի Շիրակի գաւառապետ պ. Շաղուրաթովի յորդորանայ ու ջանքերի, բացիկցան մի քանի գիւղերում նոր ուսումնարաններ: Գաւառապետը միշտ յորդորում է զարդոյցը բաց անել ոչ թէ միայն հայրերին, բայց և թուրքերին ու քրդերին: Շիրակի վիճակի ամենահարուստ մարդ, Ուլուքիլիսազի գիւղի բնակիչ, Մալխաս Զարոյանց, խոստացել է իր հաշուով բաց անել Շիրակի կենտրոնի մէջ ուսումնարան, որի մէջ պէտք է սովորեն այն ծնողների մանուկները, որոնք իրանց չունեն որ և է նրախական միջոցներ: Յիշեալ Զարոյանց տեղիս նշանաւոր մարդ էր և դեռ այն ժամանակ, երբ երկիրը օսմանման տիրապետութեան տակն էր: Յայտնի է, որ 1879 թվ. սաստիկ թանգութեան ժամանակ նա նուիրեց իր սեփական միջոցներով 300 ռուբլ որ բաժանվի ջրաւորներին:»

Մեղ խնդրում են յայտնել որ արդէն պատրաստ է տպագրութեան համար «Վոլկան և Հայաստան» աշխարհագրական ձեռնարկը հայոց թէ արական և թէ իրական ծխական ուսումնարանների բոլոր բաժանմունքների համար նշանակված: Այդ ձեռնարկը պ. Աւետիք Տէր-Յակոբեանի հեղինակութիւնն է: Նոյնպէս խնդրում են մեղ յայտնել որ նոյն հեղինակի արդէն լոյս ընծայած «Հայաստանի աշխարհագրութիւն» ձեռնարկը վաճառվում է «Վոլկան» և «Կենտրոնական» գրաւաճառանոցներում և հեղինակի մօտ, Ներսիսեան դպրոցում:

Պ. Կոչեղի «ԴՊՈՒՅ» լրագրում մի յօդուած է գրել, որի մէջ խօսելով գնեւորալ Սկօրլովի փառիւղում արտասանած ճառի մասին, այն միտքն է յայտնում, թէ այս քաղեալ, երբ ուսուցիչ քաղաք պարտն է դրաւիլ իր հայրենիքի ներքին հարցերով, տնտեսական, բարոյական և հասարակական վերանորոգութիւններով, անմտութիւն է զրդել ժողովուրդը դէպի պատերազմը, ինչպէս այդ անում է Սկօրլով: Այդ տեսակ անձները,

գիւղացին նոյնպէս միշտ ծեծի ու անարգութեան է ենթարկվում: Ծառայող ասելով պէտք է հասկանալ գաւառական վարչութեան գրաղբիւրներ, դանազան չափաներին և երբեմնապէս պրիտուսներին, որոնք մի յանձնարարութիւն շուտ կատարելու համար դիմում են մի միջոցի, որ իսկույն աղղում է գիւղացիներին վրա, այն է—դաժնում: Մի անգամ մի ծառայող ատոմանաւոր խնդրում էր իմ ներկայութեամբ, «Մշակի» թղթակիցներից միին, չը գրել իր ասիական վարմունքը գիւղացիների հետ. որոնց նա փառաւոր կերպով ծեծել էր: Եւ այդ բոլորը անպատասխան գիւղացին տանում է համբերութեամբ, նրա մէջ ինքզինքն է ինքնաճանաչութեան դրացմունքը: Եւր կը զրդի այդ տգիտութեան խաւարը գիւղերում, դեռ յայտնի է, դատած այն տուածներով, որոնք այժմ ներկայանում են մեզ: Ուսումը միայն կարող է դարձանել գիւղացիների ցանքը, բայց դա էլ շատ մօտիկ է տգետ ժողովրդի սրտին: Այս, մեր գաւառի չինական հասարակութիւնները մի մի գուռար տարեկան տալիս են ուսումնարանի համար, իսկ դրանք առ այժմ գտնել դեռ կանոնաւորված չեն, երկու կանոնաւոր դատաւորութիւն կը սկսվի եկող 1882-1883 ուսումն. թղթից: Այդ ուսումնարանները ցանկալի արդիւնք չեն կարող առաջնել, եթէ դատաւորները այս տարւոյ եղածները մի քանիսի պէս կը լինեն: Երկաթայեցէ մի գիւղ, որի բնակիչները Մշու աննշանից գաղթականներ են, որոնց բարեւոյթ բոլորովն տարբերվում է տեղական հայրերի բարեւոյթից, այդ գիւղացիք ոչ միայն ուսուցին բոլորովն չը գիտեն, այլ տեղական հայրերի հետ խօսելիս էլ, միմյանց

ասում է Կօշեւի, կամ, թէ և ազնիւ, բայց շատ չուտ յափշտակվող մարդիկ են, կամ իրանց հայրենիքի թշնամիներ են:

Նոյն ճառի առիթով «Моск. Телеграф» լրագիրն ասում է: «Հատ ազնիւ և գովելի գործ է մտածել սրավանդների ազատութեան մասին, բայց նոյնքան ազնիւ և նոյնքան սուրբ գործ է հողայ իր հայրենիքի երկրագործ ժողովրդի տընտեսական ու բարոյական դրութեան մասին: Հաստ տեղ, ասում է լրագիրը, մեր ուսու մ ու ժ ի կը, երկրագործը, նիւթական, տնտեսական անհաւանանքի դրութեան մէջ է, նրա մասին մտածել, նրա մասին հողայ նոյնքան և աւելի սուրբ գործ է, քան թէ մտածել թիւրքիայի կամ Աւստրիայի սրավանդների մասին: Չէ որ ուսու, մեր հայրենակիցը, նոյն աստիճան և աւելի էլ մեր եղբայրն է, նոյնպէս սրավանդ է:»

ՆՈՒՅՈՒՅԻ մեզ գրում են «Անցեալ շաբաթ, պ. Ա. Մակեդոնսկու որդու մկրտութեան օրը, մի առաջարկութիւն եղաւ պարոնի տանը, այն է թէ այդ օրվայ բոլոր թղթախաղների տարած գումարները նուրիւր յօգուտ Նուսու հայոց երկսեռ ուսումնարանին: Առաջարկութիւնն ընդունվեցաւ և թղթախաղից յետոյ գոյացած 21 ռուբլ 60 կօպէկ գումարը յանձնվեցաւ յիշեալ դպրոցի հոգաբարձութեանը: Նոյն խնջոյքում հայոց ծագեցաւ այսուհետեւ մտցնել կանոն, որ խրաքանչիւր (գոնէ հայ) թղթախաղացիները իրանց տարած գումարից որոշ մաս յատկացնեն յօգուտ հայոց դպրոցի: Այդ տեսակ համակրութիւն դէպի դրպոցը մի ուրախալի հասարակական երեւոյթ է:»

Մեծ-Վարաքիտից մեզ գրում են: «Տարի չէ անցնում, որ մեր կողմնում մի որ և է հիւանդութիւն չը յայտնվի: Անցեալ տարի տիրապետում էին մեզ մօտ կոկորդացաւ, ծաղիկ և դիֆտերիա, այս տարի էլ չորս բերեց մեզ մօտ անակնկալ կերպով կարմրուկ հիւանդութիւնը, որ բազմաթիւ դոնէր է տանում են մարդկանց: Օրական 3—4 թուով: Բայց մեռնում են և հասակ առածները: Այժմ կարելի է ասել համարեա տուն չը կայ մեր գիւղում, ուր գոնէ մի հաստ հիւանդ չը գտնվի: Եւ այդ ցաւին ոչ թէ միայն Մեծ-Վարաքիտի, այլ և չրջակայ գիւղերն են կենթարկված:»

Անցեալները, ինչպէս մեզ գրում են Մեծ-Վարաքիտից, զշախիցի մի խելագար կին գիւղերը իր սովորական ճանապարհորդութիւնն անելիս և սառած գետակի վրայով անցնելիս, յանկարծ սառուցը փչրվում է և թշուառականը ջրի մէջն է ընկնում: Բայց ողորմելին դարձեալ կարողանում է մի կերպ դուրս գալ ջրից և գնում է Սարալու թուրք գիւղի ջրաղացի դրանը թիւք ընկնում: Ա-

ռաւօրը թուրքերը ջրաղացի մօտ գտնում են քաւացած, սառած կնոջ դիակը և խնդն խնաց են տալիս ուր հարկն է: Մեռածի դրպանում գտնում են 17 ռուբլ:

Կարճեալ յայտնում ենք որ «Մշակի» խմբագիր իրան տեսնել ցանկացողներին ընդունում է խմբագրական գրասենեակում (Կօրցօվայա փողոցի վրա, Արծրունու տան) ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, կէսօրից յետոյ 1 ժամից մինչև 2 ժամ: Իսկ խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10 ժամից մինչև 2 ժամ:

ԱՍՏԱՔԱՎԱՔԻՑ մեզ գրում են: «Ներկորող տարին է, որ այստեղ վարդանանց տօնը չքեղ կերպով է տօնվում և այդ օրը յօգուտ երկսեռ հայոց դպրոցների վիճակախաղ է լինում օրիորդների ձեռագործներից: Նկերդեցում հայր Գէմրեդուհանց այդ օրը մի ազգու առնաբանութիւն արաւ, նըկարագրեց վարդանանց տօնի նշանակութիւնը և մի և նոյն ժամանակ յիշեցրեց այն պարտաւորութիւնը, որ ունի խրաքանչիւր անհատ դէպի իր ազգը: Այդտեղից ժողովուրդը դիմեց դէպի Ս. Մեսրօբեան ուսումնարանի դահլիճը, որ վիճակախաղի առարկաներով էր զարդարված: Գահլիճի պատի վրա երևում էր Ս. Վարդանի պատկերը, տրուեստական ծաղիկներով զարդարված: Ծաղիկներից շինած էին տառերը, որոնք կազմում էին «Տօն Վարդանանց» խօսքը: Այդտեղ ուսուցիչներից երկուսը ճառեր կարդացին և աշակերտութիւնը երգեցին մի քանի ներդաշնակ ազգային երգեր: Վիճակախաղից դոյացաւ 200 ռուբլ արդիւնք:»

Նոյն տեղից ստացանք հետեւեալ նամակը: «Ձեր լրագրի բաժանորդները զանգառվում են, որ երբեմն նրանց ստացած համարների մէջ պատահում են պակաս օրինակներ, իսկ դրանց փոխարէն մի համարից երկու օրինակ միասին են ստացվում: Մի և նոյն ժամանակ շատ անգամ ստանում ենք «Մշակին» աւելի ուշ դուրս եկած համարը աւելի վաղ, քան թէ այն համարը որ աւելի վաղ հրատարակվեցաւ:» Այդ նամակի հիման վրա մենք տեղեկութիւն հաւաքեցինք խմբագրատան մէջ և համոզվեցանք որ խմբագրութեան մէջ վերս յիշված անկարգութիւնը հաղիւ թէ կարող էր պատահել: Այնու ամենայնիւ մենք աւելի էլ ուշադրութիւն կը դարձնենք համարները ուղարկելու եղանակի վրա: Իսկ ինչ կը վերաբերի փոստի անկանոնութեանը, մենք դրա համար պատասխանատու չենք կարող լինել:

Որովհետեւ մեծ պատին արդեւված է թատրոնական ներկայացումներ տալ, այդ պատճառով թիֆ-լիսի հայոց թատրոնական խումբը շարունակում է տալ կօնցերաներ և կենդանի պատկերներ թէ

ժամանակակից և թէ պատմական պիէսաներից վերցրած: Բայց ժողովուրդը շատ չէ յաճախում այդ կօնցերաները:

Մի քանի օր է արդէն որ այս ձմեռվայ սաստիկ ցրտերից յետոյ, եղանակը թիֆլիսում բաւական մեղմացել է, թէ և գիւղերում դեռ փոքր ինչ ցուրտ է անում և քամի է լինում:

Մեզ գրում են ԲԱԳՈՒՆԻՑ: «Ձեր պատուելի լրագրում պ. Արէլ Ապրէսեանց գրեց թէ պ. Գ. ձեռքնառորեանց իրան սնանկ է յայտնել և պ. ձգնաւորեանց արդէն պրօցէս է բացել Ապրէսեանցի դէմ այդ լուրի առիթով: Այսօր, փետրվարի 24-ին այդ գործը պետք է քննվի հաշտարար դատարարի մօտ: Քննչի մօտ գործը քննելուց յետոյ պ. Արէլ Ապրէսեանցին կարանաւորեցին: Ինչ վերաբերվում է պ. ձգնաւորեանցի ֆինանսական դրութեանը, նա շատ լաւ տանում է իր գործը: Նրա գործարանում օրական 300 մարդ են բանում և իր գործարանից ստանում է 2000 պուլ հանքային իւղ: Արդեօք այս դրութեան մէջ մարդը կարող է սընանկանալ, երբ այդ արդիւնքը իր վրա աւել չարժէ քան 1 ռուբլ 20 կօպ, իսկ վաճառվում է արտասահմանում 4 ռ. կամ 5 ռուբլ, այն էլ ոսկի հաշվելով և ոչ թէ թղթադրամ:»

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«ԴՈՒՍԵՑ» ԼՐԱԳՐԻ ԹՎԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բեկինց «ԴՈՒՍԵՑ» լրագրին գրում են հետեւեալը: Մեզ մօտ ոչ մի շաբաթ այնպէս չէ անցնում, որ նրա ընթացքում քաղաքական շրջաններ չը զրգովին որ և է հարցնով: Միջոցով գործը երկու շաբաթ շարունակ զբաղեցրեց բերկնցիներին, և այժմ մոռացվեցաւ ներքին քաղաքականութեան մի հարցի բարձրացնելու ապաւորութեան տակ, որ վաղուց սպասվում էր, բայց և այնպէս մեծ վրդովմունք պատճառեց: Այդ հարցը Գերմանիայի մէջ ծխախոտի մենաւաճառը մտցնելու մասին նախագծի հրատարակութիւնն է: Վեց տարուց ի վեր ամենքին յայտնի է, որ ծխախոտի վաճառման արտօնութեան մտցնելը պետական կանցլերի սիրելի գաղափարներից մէկն է, մինչդեռ նրան ոչք չէ համակրում, որովհետեւ այդ արտօնութիւնը ծխախոտի արդիւնաբերութեան համար կորստաբեր է համարվում, որ ոչ մի տեղ այնքան ծաղկեալ գրութեան մէջ չէ, ինչպէս Գերմանիայում: Բայց որով-

հետեւ պետական կանցլերը ֆինանսական նպատակներով պահանջում էր ծխախոտի վրա բարձր հարկ դնել, այդ պատճառով հաստատվեցաւ ծխախոտի ակցիդը, որ պետական զանձարանին մօտաւորապէս 50,000,000 մարկ եկամուտ տուեց: Իսկ ծրխախոտի մենաւաճառին ընդդիմացան գերմանական թէ ժողովրդները և թէ կառավարութիւնները: 1878 թուականին ծխախոտի հարցը քննելու համար մի մասնաժողով նշանակվեցաւ, որը հասաւ այն եզրակացութեանը, թէ ծխախոտի մենաւաճառի մտցնելը Գերմանիայի մէջ աներեւակայելի է: Այդ վճիռը կոյացաւ ութ ձայների մեծամասնութեամբ երեքի դէմ: Մեծամասնութեան հետ էր Պրուսիան, իսկ փոքրամասնութեան հետ պետական կանցլերը և Վիրտեմբերգի դքսութիւնը: Միացեալ կառավարութեան այդ վճիռն աւելացան պարլամենտի բազմաթիւ որոշումներ, որոնք միշտ այդ արտօնութեան դէմ են եղել: Այնուամենայնիւ իշխան Բիսմարկ չը թողեց իր գաղափարը և մնաց այն կարծիքի, որ ծրխախոտի մենաւաճառը անպատճառ պետք է մտցնել: Ընտրողական վերջին ցոյցերի ժամանակ կառավարութիւնը լուր տարածեց, որ ծխախոտի մենաւաճառից ստացված

գումարները գործ կը դնվին բանաւորների կենսքը ապահովելու համար: Այդ էլ չօգնեց և ընտրութեան հետեւանքները իշխան Բիսմարկի դէմ էին: Այս պայմանները ի նկատի առնելով, հաստատ կարելի է ասել որ այժմեան պարլամենտը չի ընդունի ծրխախոտի նոր օրէնքի նախագիծը: Այդ հիման վրա այստեղ ամենքը համազօրված են, որ պետական կանցլերը օգուտ կը քաղի պարլամենտի մերժումից պարլամենտը արձակելու և նոր ընտրութիւններ նշանակելու համար: Եթէ այդ պայման կը լինի այս տարի Պրուսիայի մէջ կրկնակի ընտրութիւններ կը լինեն, առաջ պարլամենտի համար, իսկ յետոյ պրուսական սէյմի համար, որի ժամանակամիջոցը լրանում է աշունքին: Այս դէպքում մենք ականատես կը լինենք ընտրողական այնպիսի ցոյցերի, որոնց առաջ անցեալ տարվայ ընտրութիւնները խաղալիք կը համարվեն: Մի և նոյն ժամանակ կասկածելի է, արդեօք կաշնդվի իշխան Բիս-

հանկանալ դժուարանում են: Այդպիսի մի գիւղում շինական ուսումնարանի ուսուցիչ է նշանակված մի վրացի պարոն, որը հայերէն թոթովի գիտէ միայն մի քանի բառ: Աշակերտները ուսուցիչին կամ վրացերէն չեն հասկանում, իսկ ուսուցիչը հայերէն չը գիտէ, ուրեմն ինչ ուսում կարող է յառաջանալ այդ տեղ:

Գիւղացին զգալի կերպով ճաշում է քաղաքացի ճարպիկ վաճառականներին ունեցած պարտքի տակ, որը իրեն սպառելի, նրա վրա թանկ գրեթէ վաճառելից ետքը, տարեկան 100-ին 200% տոկոս է վերցնում:

Վայ այն գիւղացուն, որի պարտքը 2—3 հաբիւր լուրվին անց է կացել, նա դառնում է քաղաքացու մշակը, նրա մշտական վճարողը: Խրաքանչիւր տարի քաղաքացին նորանից արմտիք ու անասուններ է տանում տոկոսի փոխարէն, բայց պարտքը թեթեւանում է:

Բայց կան և այնպիսի վաշխառուներ, որոնց հետ համեմատելով, մեր քաղաքացի վաշխառուն Աստուծո դառն է: Այդպիսի վաշխառուներ գիւղացին ունի իր գիւղում, իր հարուստ համակրաւորացուն:

Անհրաժեշտ կարելի միջոցին գիւղացին սրան է դիմում և փող վերցնում 100-ին մինչև 40—50% տոկ: շատ անգամ նա իր արտը,—որը տարեկան 30—40 ռուբլ օգուտ կարող էր բերել, տալիս է փողատիրոջը օգտվելու որ և է 10—20 ռուբլ տոկոսի փոխարէն: Ես ինքս ներկայ եմ եղել մի քանի այդպիսի դէպքերի, որոնց միւրը աւելորդ չեմ համարում այստեղ մէջ բերել: 1879/80

թվի թանգութեան միջոցին խոտի խորճը արժէր այստեղ 1 ռ. 50 կօպէկ: Մի այլի խելճ կին, խոտի զաւարը սպառած լինելով, դիմում է իր հարեան հարստին և նրանից հինգ խորճ խոտ է առնում: Կրա փոխարէն նա ստրկված է լինում: Եւ նրան մի արտ, որը 30 ռուբլուց աւելի վարձ կարող է բերել և այն երեք տարի ժամանակով: Եթէ ու կէս ռուբլուն, երեսուն ռուբլի տոկոս!!! Եւ այդպիսի էրողութիւններ բացատրութիւններ չեն կազմում:

Առաջին պարտատուրհանը ստորագրելով, դիւզացին ստորագրում է իր ստրկութեան դատաւճիռը: Հինգ-վեց տարվայ ընթացքում, նա իր արտերը դրաւ է դրած լինում, իր անասունները պարտքի տոկոսի փոխարէն վճարած, մի կլորիկ պարտադրամար էլ չընքին, իր ամբողջ գերդաստանով խորատուղվում է թշուառութեան մէջ:

Գիւղացիներին վնասող զլխաւոր պարտքաներից մինն էլ պետք է համարել կուսակցական ոգին: Գուցէ ոչ այլ տեղ այդ ոգին արհաւան ընդհանրացած չէ, որքան գիւղերում: Կա աւելի ևս նկատելի է լինում ձմեռվայ անգործ ամիսներում, երբ անգործ գիւղացին մի բանով պարագելու համար, սկսում է որոգայթներ լարել իրան հակառակ կուսակցութեանը: Մի ամբողջական առած ասում է «ո՛ր որ ոչինչ չէ գործում, նա վատութիւն է գործում»: Զմեռվայ պարագայ անցկացրած ամիսները լինում են գիւղացու համար դանաղան չարիքների աղբիւր: Մի որ և է քահանայացու, տնտեսաբան, նշանադրված կամ նշանադրելու օրիորդ, պատճառ են դառնում անվերջանալի ատելութեան, կռիւների և մատնութիւնների: Հատ անգամ այդ-

պիսի պատճառներով գիւղի բնակիչները բաժանվում են 3—4 միմեանց հակառակ կուսակցութեան, սկսվում են ամենօրեայ ճանապարհորդութիւններ դէպի հաշտարար դատաստանատունը, քննիչի և գաւառապետի մօտ, և այնտեղից դիւզ: Այդ կուսակցութիւնների պարագլուխներ են դառնում գիւղի մէջ «հասկացող» կարծված անձինքը, որոնք եթէ գաւառական վարչութեան մի գրագրի, մի այլ հիմնարկութեան թարգմանի, կամ մի հաճի աղայի հետ ծանօթ են, ինքն իրանց մեծ բաներ են կարծում:

Երբեմնայէս պարագլուխներ են դառնում չինական տնտեսները և քահանան, երկու անձնաւորութիւններ, որ մեծ դերեր են խաղում գիւղերում: Կծբաղաբար գիւղական քահանաները—շատ անհաւ հասակութեամբ, անարժան անձինք են, որոնք իրանց կիանքով, սարսափելի սղիտութիւնով, ժողովրդի բարոյականութեան սուսնայ այն էլ ստոր աստիճանը աւելի ևս տառաջանելու են ծառայում: Փոխանակ իրանց հօտի մէջ խաղաղութիւն ձգելու, փոխանակ կուսակցութիւններին միմեանց հետ հաշտեցնելու, դրանք իրանք աւելի ևս բարբառեցնում են տեղաւ ժողովրդի կրքերը, դրանց խորշրջով լինում են կռիւները, վճճեր, և այդ միջոցին նրանք հեռուից հանդիսատես են լինում այդ տրխուր տեսարաններին, որոնց պատճառը եղել են իրանք:

Գիւղացուն հարստանալուցների թվին երբեմնայէս աւելանում է շինական հասարակութեան տնտեսները: 1865 թվի փետրվարի 11-ին հրատարակած թիֆլիսի նահանգի շին. հաս. կանոնադրութեամբ գիւղացիներին ստուած է մի համեստ

ինքնավարութիւն (самоуправление)։ Այդ կանոնադրութեան համաձայն, նրանք կարող են տնտեսութեւնը բնարել ուժ և կամեանաւ: Բայց այստեղ էլ տիրում է նոյն կուսակցական ոգին. խրաքանչիւր կուսակցութիւն ունի իր ընտրելին, բայց յաղթող է հանդիսանում, ի հարկէ, զօրեղ կուսակցութիւնը:

Այդպիսով արժանաւոր անձինք չեն կարող ընտրվել տնտեսներ և ընտրվողները լինում են տըղէտ անձինք. սկսում են գիւղացուց, մասնաւոր նրանց ընտրութիւններին հակառակ եղողներին հախիցը գալ, տեղի թէ անտեղի նրանց բանտարկել, երբեմն չը հակառակույ իրանց իրաւունքները մինչև անգամ իրանց եռանդը այն տեղն են հասցնում, որ խառնվում են մարդկանց մասնաւոր, ընտանեկան կեանքի մէջ: Ես անձամբ գիտէի մի-նին, որը իր երեքամսայ պաշտօնավարութեան միջոցին այնքան չարագործութիւններ էր արել, որ վերջի վերջոյ հասարակութիւնը ստիպվեցաւ դանդաղ ներկայացնել ուր հարկն էր և արդարեւ նրանից: Նրա քաղաքործութիւնների մասին կազմված է մի ահալին պրօտօկօլ: Այդ քաղաքործութիւններից մի քանիսը այստեղ յիշելը աւելորդ չեմ համարում: Հ. հասարակութեան գիւղերից մի-նի թ-յի մէջ բնակվում է մի պատան աղբի կին իր երկու փոքրահասակ զաւակներով: Սրանից վեց տարի առաջ, դրա ամուսինը մեռնում է, թողնելով բաւականին կարողաւորաւ տուն ու տեղ:

Գիւղերի մէջ որբերի դրութիւնը շատ անախիթար է. նրանցից շատերը խնամակալ չեն ունենում և ունեցողներին էլ ապարդիւն է լինում,

մարկին նոր ընտրութիւններն օգնութեամբ փոխելու պայման պարզապէս կազմակերպութիւնը: Պետական կանցլերի և նրա մամուլի բանի վարմունքները, որոնք կասկածի տակ զգեցնին մի քանի յարգելի անձնաւորութիւններին, կառարկապէս զայրացրին ազգաբնակչութիւնը և այդ պատճառով ժողովրդի պայման տրամադրութիւնը կառավարութեան համար նպաստաւոր չէ:

Ն հարկէ անկարելի է մերժել, որ ազատամիտ կուսակցութիւնը շատ սխալներ գործեց և պետական կանցլերը շատ կը փնտրէր առաջադէմներին հասարակական կարծիքի առաջ, եթէ նրանց դէմ աւելի հանգստութեամբ գործէր: Բայց այս բոլորը դեռ ևս գործի մի կողմն է, կայ մի ուրիշն էլ որ կարող է նշանաւոր հետեւեցներն ունենալ: Միացեալ պետութիւններին ազգաբնակչութիւններն էլ կատարեալ հակակրօններն են յայտնում: Ղեկավար ծխատոտի մենակաճառը, Սակոնսիայի, Բադենի և Բաւարիայի մէջ պատգամաւորներին ժողովները խնդրեցին իրանց կառավարութիւններին Միացեալ խորհուրդի մէջ այդ արտօնութեան դէմ քուէարկել: Առ այժմ նախագիծը չէ ներկայացրած Միացեալ խորհուրդին, այլ բաժանված է կառավարութիւններին առանձնապէս գործի հետ ծանօթանալու համար: Ներկայումս նախագիծը ընկնում է պրուսական դիւլաւտնական խորհրդի մէջ, որի վիճիւր առանձին նշանակութիւն չունի, քանի որ նրա անդամները կառավարութեան են նշանակվում: Ուրիշ բան է Միացեալ խորհուրդը, որտեղ առանձին կառավարութիւնները ստիպված կը լինեն կամ ընդդիմանալ իշխան Բիսմարկին, կամ իրանց երկիրներին ժողովների հետ նշանաւոր անբուականութիւն ունենալ: Եթէ ի նկատի առնենք, որ 1878 թուականին բոլոր կառավարութիւնները բացի Վիրտեմբերգից ընդդէմ էին ծխատոտի մենակաճառին, ուրեմն կասկածելի է, որ այժմ իշխան Բիսմարկ կարողանայ մեծամասնութիւն կազմել: Եթէ նախագիծը չընդունվեցաւ, դա մեծ հարուած կը լինի իշխան Բիսմարկի համար և նա երեւի նորից կը ներկայացնէ կայսրին իր հրաժարականը:

Վերև ասվածներինց երևում է, որ նախագիծին սպառնող վիճակը, ի նկատի չառնելով

մինչև անգամ նրա բովանդակութիւնը, կարող է քաղաքական նշանաւոր հետեւեցներն ունենալ: Գերմանիայի և Պրուսիայի համար: Այսպէս թէ այնպէս ամառը Գերմանիայի մէջ քաղաքական անցքերի կողմից շատ հետաքրքիր կը լինի:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—«Polit. Corresp.» լրագրի Կ. Պոլսի թղթակիցը նկարագրելով Աւստրիայի և Գերմանիայի յարաբերութիւնները թիւրքիայի հետ, ասում է. Գերմանիայի քաղաքականութիւնը Օսմանեան կայսրութեան սահմաններում հետեւան է: Նա երբեք ոչինչ չէ պահանջում և որքան կարելի է, աշխատում է գերմանական հպատակներին չը պաշտպանել զիջումաւորական ճանապարհով: Նրբորդն ունի գերմանական արդիւնաբերութեան համար նոր հող ստեղծել, ինքը Հիւրզիլէ Գերմանիայի դեպքերը, գերմանացի վաճառականներին խորհուրդ տուցի ընկալելու հաստատել թիւրքիայի մայրաքաղաքում: Ասում են, որ նա միշտ այդպէս է վարվում, երբ իր հայրենակիցները դիմում են նրան խորհուրդ հարցնելու: Սուլթանը առանձնապէս վերմուսնող կերպով պաշտպանում է իր անկախութիւնը և վախճում է, որ իր սաստիկ շատ զիջումներով առիթ տուցի կառավարութիւններին միջամտութիւն գործել: Գիտենալով այդ, գերմանացիք աշխատում են փաղկաւոր այդ զգայուն թիւրքին չը դիպչել: Եւ թիւրքիայի վրա Գերմանիայի ունեցած ազդեցութեան բոլոր գաղտնիքը: Որքան նա պալատ ձգտում է ցոյց տալ խառնվել Բ. Գրան գործերում, այնքան աւելի թիւրքերը ցանկանում են գերմանացի պաշտօններն ունենալ իրանց մօտ:

—«Post» լրագրին փետրվարի 18-ից ֆարիդից հետադուր է, որ այն բոլոր, իրոք թէ միմիտորները գիտաբանութիւն ունեն յետաձգել պատգամաւորների ժողովի նիստը, ոչինչ բանի վրա հիմնված չէ: Ասում են, որ կոմս Եսմբար ծրար տեղ կերպով ճանապարհորդում է Ֆրանսիայի հարաւում:

—Գերմանական լրագրիցը քաղաքում են Գամբետայի օրդանների հետեւել կարծիքը Սիբորսի վիճառի մասին: Այդ լրագրիցը խոսում են և ուսուցիչական դասաւարտական և իշխան ու Լոստարիկայի յետ ստանալու մասին: Ահա «Unité Nationale» լրագրի մէկ հատուածը, որի վերնագիրն է «Գաղապարտութիւններ չեն հարկաւոր: Մեղ ինչ, որ տեսնում թշնամի է սլավոնի: Մեղ ինչ, որ Բուստաւտը կամենում է պատերազմել: Մեղը պարտաւոր չէր օգնել Բուստաւտին, նրա շահերը մերը չեն: Ի դուր էին Լոստարիկայի ֆրանսիական դասաւարտական մասին եթէ պատերազմը պատահի, և կըրեական «Germania» լրագրի ի դուր է կարծում, որ գերմանական Սիբորսի վիճառը յարմարվում են ֆրանսիացիների վրէժխնդրութեան մասին ունեցած ցնորքներին: Մեղը մէկ բան կասենք. չի յաջողի նրան «Եւրոպայի» գերմանացի է» բացականչութեամբ զարթոյնել մեր մէջ վրէժխնդրութեան ցանկութիւնը այն ստիճան, որ մեր, աչքերը փակած, միանալը այդ անմիտ ձեռնարկութեան հետ: Մերը չէր ծածկում մեր ազգաբնակչան

թիւի ձեռն էր, 16 ամսեայ ընթացքում, երբեք անձի կերպով լուսաւորութեան և այլն համար, տանուտէր ծախսել է միայն 31 ր. 16 կ.: Ողորմելի այլին լաց էր լինում, թէ սովամահ չը լինելու համար, ստիպված է եղել հաց մուրաւ... Հաց մուրաւ այն բոլորին, երբ տանուտէրը հազարներ էր աշխատում այդ թշուառի հողից... Զարմանալին այն է որ այդ աւաղակի, դեռ լիապէս հաշի է տուել նոր խնամակալին, իսկ աւաղակութեան համար մնացել է անպատիւ: Մի այլ դէպք: 1877—78 թվականում կառավարութեան հրամանով, հասարակութիւնը ստիպելով դորաց ծաղրութիւններ է տեղափոխել, մեր տանուտէրը փողերը ստացել, կուլ է տուել, իսկ հասարակութեանը ոչինչ չէ վճարել: Մի այլ անպատիւ հատաբանական արտօնություններին վրա տուող թշուառի մի քանի ոչխարներն են տուել յօգուտ հասարակութեան, բայց դա սեղանական է: Արքունական ճանապարհի վրա աշխատող մշակներից մի որդի ալ տուր է սահմանել, որ առնելով արծալում է եղել տուել: Եւ այդպէս շատ դէպքեր: Բաւական է ասել, որ դա պաշտօնը սկսելիս ոչինչ չունի եղել, իսկ այժմ 5—6 հազար բոլորի փող ունի: Որտեղից են այդ փողերը, երբ անհերք էլ յայտնի է որ տանուտէրը ոչինչ չէ ստանում իրեն ռոճիկ: Եւ այդպէս բացառութիւններն տանուտէրների կողմից քաղաքականութիւններ չեն: Անցեալ 1880 թվական, դաւաճիւս ինն տանուտէրներից վեցը հետադարձ էին իրանց պաշտօնը գնել չարը գործ գնելու համար:

Գիւղերում մեծ դեր խաղադուրդներից մինն էլ հասարակութեան գրաւիւն է (ВОЛОСТНОЙ ПИ-

գրաւիւնները. մենք չենք մտադրել, որ մեր եղբայրները էլ պատում և Լոստարիկայում հաւատում են գերմանացիների բռնաւոր թիւ տակ: Հինգ այդ պատճառով էլ մենք զոռչութեամբ պէտք է վերաբերվենք Սիբորսի վրայականութիւններին. կարելի է հետո չէ արդէն արդարութեան յաղթութեան ժամը, որի մասին խոսում էր Գամբետա:

—«France» լրագրին փետրվարի 21-ից կայի-րէից հաղորդում են, որ միմիտորական կրիզիսը անփախելի է. կարծում են, որ Զէկի-փաշային կը յանձնվի նոր միմիտորութիւն կազմել: Զօրքը ապստամբում է Արաբի-բէյի միմիտորութեան դէմ:

—«Rep. Française» լրագրը ասում է, որ վերջին ժամանակներում Նիկիտոսի մասին ամենատարբոր լուրեր են տարածվում: Նիկիտոսը գրաւելու անհրաժեշտութիւնը նախատեսելով, այնպիսի կարծիքներ և մտադրութիւններ են հնարում, որոնց անկարելի է հաւատալ: Գիւղեր, ասում են, որ Նիկիտոսը թիւրքաց զօրքերը պիտի դրսեւն. Կ. Պոլսից ստացված հեռագիրները հաստատում են մինչև անգամ, որ Բ. Գրանը արդէն զօրաբաժիններ է պատրաստում Ալեքսանդրիա ուղարկելու համար: Արեւոյ վաղ չէ, աւելի լաւ էջը լինի այդ զօրքերը աւելի բարեկամող դէպքի համար պահել: Մի քանի լրագրիցներ առաջարկում էին, թիւրքիայի միջամտութիւնից ազատելու համար, թիւրք տալ Սպանիային դաւաճ զօրք ուղարկել Նիկիտոս:

ԻԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզի գաղտնաբաններից մէկում ծեր իրաւաբաններից մէկը իր երիտասարդ ընկերոջ ուշադրութիւնը դարձնելով մէկ ծեր փաստաբանի վրա, որը, սաստիկ չարժուէնք անելով, խոսում էր ինքն իրան հետ, ասեց. հայեցե՛ք, դա ինչպե՛ս է:

—«Նույն համար», հարցրեց երիտասարդ մարդը: «Նույնպէս թէ ինչու համար: Փաստաբանը, որը ինքն իրան հետ է խոսում, նման է այն քաղցրեղէնների պաճառուին (կոնդուկտ), որը ինքն է ուսում իր պարանիցը:»

«Figaro» լրագրի հրատարակութեան հաշվեց անցեալ տարում, որ ներկայացվեցաւ անցիւնների ընդհանուր ժողովին, երևում է, որ «Figaro» լրագիրը 1881 թվին 78 հազար օրինակներ տպուրդ գուտ արդիւնք է տուցել 2,396,099 ֆրանկ 33 սանտիմ: Դրանից տարվապէս հետ համեմատելով դուտ արդիւնքը 91 հազար ֆրանկով աւելացան: Լրագրի ընդհանուր արդիւնքը 6,070,749 ֆրանկ 64 սանտիմ է, ծախար—3,666,525 ֆր. 37 սանտ: Արդիւնքը հետեւեալ կերպով է կարգաւորված. ստորագրութիւնից 2,116,374 ֆր. 80 սանտ, որից տուցում է մի և նույն ժամանակ արտասահմանում եղած ստորագրութիւնը մէկ և կէս միլիոնից աւելի է. հատով ծախարժաններից տուցվեցաւ 2,210,636 ֆր. 31 սանտ, իսկ արտասահմանում ծախվածներից—մէկ միլիոնից աւելի. յայտարարութիւններից, բեկլամներից և կուրտաժից—1,637,434 ֆր. 84 սանտ. և դա՛նազան արդիւնքներ. 100,304 ֆր. 69 սանտիմ: Հատով ծախվածները անցեալ տարում 32 հազար ֆրանկով աւելացան:

«Նույն» ճանուարի ամեն մի դրոճը գրաւիւն է կատարում, գրաւիւնը տալիս է գործերին հարկաւոր ուղղութիւնը, անգրաւեալ տանուտէրը դառնում է մի կրաւորական անձն, մի գործիք գրաւիւն: Հեռքին որ ինչ ուղղում է այն է անուամբ: Այդ պատճառաւ էլ ներկայումս գրաւիւններից, մի քանի դէպքերում, պահանջվում է կատարողութիւնը աշխատելու ինչպէս և տանուտէրներից: Գերբացելով նախակի, ցուցելով արդք է անում, որ վերջացան կեսները ներկայացնում է պղտոր ջրի մի անգլին աւազան, որի մէջ դանազան բաղադրանքներ, վախառուներ և անխղճամանք անձնիք ձուլին են որտեմ: Միւս կողմից ցուալի է տեսնել, որ մեր գիւղացին հետզհետէ կորցնում է նահապետական մի քանի գեղեցիկ յատկութիւնները, ինչպէս պարզութիւնը, ինքնակրթութիւնը և այլն:

Նոր սերունդի բայց ու վարքը նշմարելի կերպով դանազանվում է—խնամարմիկով ղեկավար—ծերերի նահապետական կենցաղաւարտութեան ձեւերից: Եւ այդ վատ յատկութիւնները տարածում են մի քանի շարքաւորան գիւղացիներ, որոնց պարագամուտը դատաստանաների դռները քաշ դալն է, որոնք գիւղի մէջ, երևելի օրհնագետներ են ձեւանում, դրժա, դերեր նման, չեն թողնում ժողովրդին հանգստանալու, նորաբալ խրատում են մի-նին չը հաշտվել միւսին հետ, խոստանալով նորան պաշտպանել, յարուցանում են կռիւներ և խռովութիւններ և իրանք այս և այն կողմից փողեր են առնում, եթէ հարկաւոր է դատաստանաւոր մէջ կեցող վիճակի ներկայացնել՝ այդ նոցա բանն է: Եւ լսել եմ դէպքեր երբ մի վկայ, հրապարակաւ բանակցութիւն է սկսել երկու հակառակ

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 մարտի: «Правит. Вѣстн.» լրագրի մէջ հրատարակված են Բարձրագոյն հրամաններ հիմնել Բերլինի և Վիենայի մէջ հիւպատոսաներ, Պեկինի դեսպանատան երկրորդ քարտուղարի պաշտօն և միջին Ասիայի մէջ հիւպատոսների նոր շտաբներ: Տպված է միմիտորների խորհրդի վիճիւր կովկասի նոր վարչութեան մասին: Հաստատվում է լրագրական լուրը, որ երկրի նոր վարչութեան ձեռ վերջնականապէս կարգադրելու համար թիւրքիայի մէջ մի մասնաժողով կը գումարվի: Անդրկասպեան նահանգի մէջ կազմվում են հրացանաձիգների վեց բաժանիւններ: Չերնոգորիան իր երկիրը ապաստանող ապստամբներից պահանջում է նրանց գնելը: Գնելը չը ստուգողներին չեն թողնում սահմանից անցնել: Սերբիայի լծագաւորը և թագուհին գերեւալ Չերնիսեվի շնորհաւորական հետագրին պատասխանեցին, որ շատ զգացված են և միշտ յիշում են նրա ծառայութիւնները Սերբիային: Ասում են, թէ 250 ինտենդանտների նոր գործի սկսվելու մասին լուր ձիշդ չէ: Ասում են, որ շոգենաւերի և առեւտրի ընկերութեանը այլ ևս օգնական դումարներ չեն արվի: Գնեցում է Մեչեքիւնովի առաջարկութիւնը Սերբիի մէջ պետական հողերի վաճառումը: Գաղապարհները համար: Վերջին պատերազմի 35 կապալաւորների հաշիւները վերաստուգող մասնաժողովը վերջացրեց իր պարագմունքները: Նա նշանաւոր կերպով սահմանափակեց կապալաւորների պահանջները: Կապալաւորները ընդունեցին մասնաժողովի որոշումը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 մարտի: Պետական բանկի 5% տոմսակ առաջին շրջանի արժէ 96 ր. 12 կ., երկրորդ 91 ր. 12 կ., երրորդ 91 ր. 50 կ., չորրորդ 91 ր. 12 կ., հինգերորդ 90 ր., ներքին 5% առաջին փուլաւորութեան տոմսակ արժէ 216 ր. 50 կ., երկրորդ 210 ր. 50 կ., արեւելեան առաջին փուլաւորութեան տոմսակ արժէ 89 ր. 87 կ., երկրորդ 89 ր. 87 կ., ոսկի 8 ր. 18 կ.: Ռուսաց 1 ռուբլ Լանդսի վրա արժէ 24 պենս, ռուսաց 100 ր. ձամբուրդի վրա արժէ 204 մարկ 50 պֆ., ֆարիզի վրա 253 ֆրանկ: Բորսայի տրամադրութիւնը դանդաղ է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳԻՒԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Կողմերի հետ և յայտնել է որ նա այն կողմի օգտին կը տայ իր վկայութիւնը, որը աւելի կը վարձաւոր նորան: Եւ այդ մարդուն չեն կարողանում պատմել տալ, որովհետեւ լուրերը վկայութիւն չեն տալ: Այդ ախտը գիւղերում սաստիկ սկսել է տարածվել, և շատ անգամ մի գիւղացի միւսի վրա դանդաղ չէ կարողանում տալ, վախեցնելով որ վկայները արդար ցուցմունք չեն տալ:

Ինչ ասել արեւոյ շինական դատարանների մասին: Այդտեղ անկարողութիւնը կատարեալ է: Կատարողները գործում են իրանց քեֆի համաձայն, ըստ բնաց մի կողմի բացառութիւնները, բնորոշ մասնատելիները լուսն են և պրոսոփօլում գործում, իսկ միւսինը ոչ, մի կողմի վկայներին ընդունում են, միւսինը ոչ, միւսի գործը իսկոյն վրձնում են, միւսին ամիսներով յետաձգում, մինչև որ դիւզացին իւրաքանչիւր չարափ գիւտ գաւուց բեզարած, թարգը տալիս է...: Այդպիսի դատարաններն ստիպված են լինում գիւտ գիւղացիները իրանց վեճերը վճելու համար: Կարանց երբեք չէ իրաւունք վճել մինչ հարկի բոլորի արժողութեամբ պահանջներ, սուղանքի ենթարկել մինչ երեք բոլորի և բանաւորել մինչ 7 օրով:

Ի հարկէ այդ բոլոր ասածներն չեն վերաբերվում բացառութիւններին, որոնք անշուշտ կան մի քանի հասարակութիւններում:

Խ. ՄԱՆԱԿՈՎԵՐԿԱՆԵՅ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Նոր ստացվեցաւ Ամերիկայից **ПАТАУКЪ** որն ուրիշ տեղ չմտնում է հասարակ բուր- լիով իսկ մեզ մնա 40 կոպէկ է: Արծրունու գալիքներու: 7—10

ԻՐԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵ- ՆԵԱԿ Գոյովիսակի պրօսպեկտի վրա, առն ճարտարապետ Ռէյօի: Գրասենեակը բաց է առաւօտեան 9 ժամից մինչև 3 ժամը կէս օրից յետոյ և երեկոյան 7—10 ժամը ամենայն օր, բացի կիրակի օրե- ից և մեծ տօներէից:

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ ՄԻՆՉԵՒ ԶԱ- ՏԻԿ գլխարկներ 1 ր., ֆուֆայկներ 2 ր. 75 կ., բրիւններ 4 ր., բիշմակներ 8 ր. ամբողջ հագուստ 13—19 ր., դրաց, մա- հուդ, արիկո, արբիներ և ալբոններ կէս գնով: Հնդկական բրիւն 6 կ., սագո և պե- լովայա կրօւտա 9 կ., պանիր չեստեր 70 կ., նշառայ կոլմանի 18 կ.: ֆունտը, լուծո- ղական ձեթի պիլիւններ 2 կ., լուացքի փո- շի 5 կ.: **ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ:** Մեղրամս և արծաթէ մսեր 35 և 42 կ.: ֆունտը: Մեծ քանակութեամբ անգլիական և ֆրանսիական մահալաներ 30%, էժան քան թէ ուրիշ տեղ, այսինքն երեխաների համար 4 ր., մեծերի համար 12 րուբլուց: **ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:** 26—36

ԶՄԻՌՆԻԱՅԻ

„ԱՐԵՒԵԼԱՆ ՄԱՄՈՒ“ ա մսագրին բա- ժանորդագրութեամբ Ե. Շահվեր- դեանի լրագրական գործակա- լութեան գրասենեակում: Տարե- կան գինը, 12 տետրակի 10 րուբլ է: Հա- տէ՛ք: Тифлисть, Газетное Агентство В. Ша- вердова. 4—10

Թիֆլիսի հայ տիկնանց ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ընկերութեան կանոնադրութիւնը հաստա- տված լինելով բարձրագոյն կառավարութե- նից, մասնաժողովը խնդրում է տիկնանց յարգոյ հասարակութեան շնորհ բերել այս ԿԻՐԱԿԻ, մարտի 7-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, Ս. ԳՍԵԱՆԵԱՆ օրինորդաց ուսումնա- րանի դահլիճը, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ կազ- մելու, վարչութեան անդամների ընտրու- թեան համար: 2—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ՓՈՒԱԴԱՐՁ ԿՐԵՂԻՏԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ վարչու- թիւնը պատիւ ունի յայտնել ընկերութեան պ. պ. անդամներին, որ ներկայ մարտի 14-ին նշանակված ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը տեղի կունենայ Թիֆլի- սի ժողովարանում ժամ 10-ին առաւօտեան:

ՊԱՐԱՊՄՈՒՐՆԵՐԻ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

- 1) Գննութիւն և վաւերացում վարչութեան հաշիւեցոյցի 1881 թւի համար և նա- խահաշի 1882 թւի համար:
 - 2) Զեկուցում վերահսկողական յանձնաժողովի 1881 թւի հաշիւեցոյցի քննութեան մասին:
 - 3) Խորհրդի գեղեցումը իր գործունէութեան մասին:
 - 4) Վերաքննութիւն 1881 թւի ընդհանուր ժողովներում ընդունված փոփոխու- թիւնների և աւերածների կանոնադրութեան §§ 12, 32, 33 և 42 և կանոնադրու- թեան մէջ մտցրած նոր պարագրաֆների պէսիծանական դրամագլխի մասին ծառայող- ների համար:
 - 5) Ընտրութիւն ընկերութեան խորհրդի գեղեցումատի, փոխանակ հերթով դուրս եկող խորհրդի նախագահ, վ. ի. կայդանովի:
 - 6) Ընտրութիւն ընկերութեան գործերի կառավարչի, փոխանակ հերթով դուրս ե- կող Գ. Գ. Արզիսանովի:
 - 7) Ընտրութիւն վերահսկողական յանձնաժողովի երեք անդամների և երեք կանդի- ճանների:
- Վարչութիւնը խոնարհաբար խնդրում է ընկերութեան պ. պ. անդամներին, ներ- կայացնել ժողովի դահլիճը մասնավոր իրանց անդամական վկայականները կոպիւնները: Տպված հաշիւեցոյցը կարելի ստանալ ընկերութեան վարչութեան մէջ, սխառ մարտ ամ- սի 8-ից: 1—3 (6, 10 և 13)

Дозволено цензурою, Тифлисть, 5 Марта 1882 года.

ԱՆԱՆՈՎԻ և ԿԱՅԱՆՈՎԻ պատրանների թղթի գրքիկները գործարանը բՈՍՏՈՎ (Գծնի վրա) քաղաքում հարկաւոր է հա- մարում պ. պ. գործածողների և գնորդների ուշադրութիւնը գործնել ֆրանսիական Abadie թղթի վրա մեր ստորագրութեամբ, Abadie գրքիկը 300 թերթերով արժէ 10 կ., իսկ 150 թերթերով արժէ 5 կոպէկ: Գործածողները առանց որ և է գծաւորու- թեան կը համոզվեն, որ սա հէնց այն թուղթն է, որը Кронтъ-ի ստորագրութեամբ միշտ ծախվում էր և այժմ ևս ծախվում է շատ թանկ, այն է 300 թերթերով տեա- րակը ծախվում է 15 կոպ., իսկ 150 թեր- թերովը—7 կոպէկով: Բացի ուրիշ լաւ թղթերի մեր ստորագրութեամբ ունենք և ամենալաւ ՄԱՍ (240 թերթը—5 կոպ.), որը կարելի է ստանալ և բազական Ռուսա- տանի բոլոր ճիւղախոտաւորների մագա- ղիկներում: մենք հակերով ենք ծախում (գոնէ ոչ պակաս հինգ կարօրկաներից): 2—10

ԵՒԳԵՆԻԻ ԲԵՐՆԵԿՍ Վ օրօն- ցովիկայա փողոց N 46, սեփական տուն, Թիֆլիսում: Հիւանային և ներկարարա- կան ԳՈՐԾԱՐԱՆ և ՊԱՆԵՍՏ արդ- ների, մարմարից և չուգունից շինված առարկաների: 5—5 (1)

ԽՄԻՉԳՆԵՐԻ առևտուրը դադարեց- նելու պատճառով առաջին տեսակի ԿՈ- ՆԵԱԿԸ վաճառվում է 1 ր. 10 կ. շի- ջը, ՊՈՐՏ-ՎԵՅՆ և ԽԵՐԵՍ 1 ր. շիջը: ԼՕՆԴՈՆԻ խանութում ԱՌԵԻ- ՏՐԱԿԱՆ բանկի տակ: 9—10

ՎԵՐԱԿՈՒՆԵՐ 4 ր., ծրծողներ 1 ր., ծալիղ աթոռներ 1 ր. 50 կ., ՓԱՅՏ-ԱՌՈՒ 4 ր., ԲԱԶԱՌՈՒ-ՄԱՀԱԿԱՆ 10 րուբլ և աւելի, թէյի բաժաններ 25 և 30 կ., մի աման քորոցներ 50 կ., պատկաւ ծրծողների համար 60 կ.: ֆունտը, անգլիական ՎԱՆԱՆ- ՆԵՐ և այլն ծախվում են **ԱՆԳԼԻԱ- ԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒ ՄԷՋ:** 10,000 զոյգ գուլբաններ 25 կ.—1/2 զոյգը, 10,000 զոյգ կանանց ԳՈՒԼԻՐԱՆԵՐ 30 կ.— 1 ր., 7,000 մատուցարաններ 5 կ.—5 ր., 1,000 ՄԱՀԱԿԱՆՆԵՐ 5 ր.—35 ր., 400 արշին բամբակ. 1 ր.—1 ր. 30 կ., պա- րուսինա 40 կ.—1 ր., 300 հատ րէֆլեկտ 4 ր.—35 ր., 700 արծա՛ ԿԻՍԱԿՆՈՎ, 10,000 Ֆունտ թէյ ԹԵՍԱՄԱՆՈՎ 1 ր. 65 կ.: եր -կաթէ գրիչներ իւրաքանչիւր ձեռքի հա- մար: Ծախվում են **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒ ՄԷՋ:** 97—100

ՄԻՋԻ փողոց, Կաթօլիչէսկայա փողոցի անկիւն N 13.

Աւելի էժան, քան թէ ուրիշ տեղ ծախվում են. ՎԱՆԱՆՈՒ ՄԵՐԵՆ, ամե- նայն տեսակի, ֆրանսիական և անգլիական երկաթէ կրակաւորներ 8—30 ր., չա- մաւորներ 250—25 ր., սակցյաժներ 1. 30—12 ր., սոսնգոսկներ ճա- նապարհի 6—35 ր., մարաններ (погребы) 6—25 ր., սա մօ վարներ 60 կ.—1.25 ֆունտը, կուլոնների պղնձէ ամաններ, Գերմանիայի երկաթէ էմալով ամաններ, ոււմի վալիկներ և ր. մրա մօ ր. 38 ր.—75 ր., հրացաններ երկու լույսերի 6—32 ր., ուէփոլիէրներ ամենայն տեսակի 3. 50—30 ր., պատրաններ. (գուլաններ) ըէփլիէրի, սիգար Բէնգալիէ ֆարբիկից, պապի- րոս և թամբաբու կուշնարովի գլիլի պապիրոսի. 5,000 ՖՈՒՆՏ ՔԵՅ (չայ) ԵՂ. ՊԱՊՈՂՆԵՐԻ, բիսկիտ. (սուխու չայու և կաֆէի) Լիւնի. Կոֆէ Լիւնի. և Միլիէյանի. Պետերբուրգու 40—1 ր. 25 կ., հայիկներ ամենայն տեսակի 28 կ.—240 ր., պրոքկայ գինէվաճառներ, հայեպլին և դարեթրի (Даръ терекскихъ водъ и пива) դուլթուկ (пучкъ), պապաններ տամպարի և չայու, գանակ չանգուլ զանազան ֆարբիկաների 1 ր. 20 կ.—25 ր. գուլթիւր, գրչակներ 1 ր. 80 կ.—5—60 կ. դանակ ջրի 1—60 կ.—12 ր., դա- նակ հացի 20 կ.—1 ր., հատը, կուլոններ 1—40 մինչև 3—20 կ. արբոր. միս կորելու մաշկնայ. Անգլիական ուլթոններ, Բրիտանական չայիկներ, կաֆէի- նիկներ ամենայն տեսակի, Ջադալներ կաֆէի համար, ֆիլտրեր—Ջուր մաքրելու, կրակով կարօրկէն 18 կ., վաքս ֆրանսիայի ձակոյ, թուղթ փաշտի, կանպիւրա- ներ, սուրբուշ, մախա, գրիչ երկաթէ, գրչակի, քարտախառն, թանաք, թանաքամաններ, պրեսպարներ, գրչակի սեղանի և չայու ֆրսճէ, վարչակի և բրիտանակի գուլթիւր 1—50 կ. մինչև 12 ր., և չայու 45 կ.—5 ր., չու- միկէք 45 կ.—5 ր., շամաղաններ ամեն տեսակի 25 կ.—12 ր. ջուլետ, պոլ- սապոշկաններ վարչակու, ԲԵՂԻՆԻ ԿԱՆՈՇՆԵՐ, ամեն տեսակի, դուլթաններ կա- նանց և մարկիւրանց 15 կ.—50 կ. ջուլետ, շապիկներ, մարկիւրանց գալուս- տիկներ, գնտիկներ 35 կ.—4—50 կ., հատ, անձրեւի և շոքի. անդրեր շի- մայու. սոկրէ, դուռապարչովի և փայտէ, շշտակներ գլիլի, շոքի, սապիկի, պոլի և կարտի համար. չուլթի (бумага) մատակի կոճի և շայէ (фарсы) ֆէլ- շապիկէք մարկիւրանց և կանանց, պորտաններ, քիսաներ, պապիրոսի ամաններ և մանր գոլաններ, յարմարներ, սապան ամեն տեսակի 3 կ.—30 կ., կտոր, հոտաւէտ ջրեր, պուրա, Գլիցերին ջրի քաղախ, հոտաւէտ պարաշոններ ԿԻՆԵՐԻ ԼԱՐՈՐԱՏՈՐԻՑ. և այլն և այլն և այլն:

Վաճառականներին առանձին պայմաններով և գիշումով վերաշէլալ ապ- րանքներ մեծ քանակութեամբ մշտապէս գտնվում են ՄԻՔԱՅԻՆ ՏԵՐ ՆԻԿՈՂՈ- ՍԵԱՆՑԻ պահեստում: (ВЪ СКЛАДѢ) միջի փողոցում կաթողիկայ փողոցի ան- կիւնում N 13.

Օտարաբաղադրեք կարող են գիւմել հեռեւալ հասցէով. Тифлисть Ми- хаилу Н. Теръ-Никогосову. 6—180

ՄԻՋԻ փողոց, Կաթօլիչէսկայա փողոցի անկիւն N 13.

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՈՆ

ԿԻՐԱԿԻ, 7 ՄԱՐՏԻ

Պաշտական արխաւ Նո- րին Մեծութեան Նաար- Էդ-Ղին պարսից Շահի ԲՈՔԵՐՏ ԼԷՆՑ աշակերտ և ազգական նը- շանաւոր պարսիկ Կախար- զի, Մահօմեդ Խլմայիլ Բէյի պատիւ կունենայ

տալ կիրակի օր, մարտի 7-ին, Արծրունու թաա- րօնում մի մեծ կախարա- կան ներկայացումն, ՆՈՐ ՊՐՕԳՐԱՄԱՅՈՎ: Լէնց կը կարի այդ ներկայացման ժամանակ մի կենդանի մարդու գլուխը: 9.

Վերականգնեցող ՄԱԿ-ՄԱՍ- ՏԵՐ, մազերը ամրացնող և նրանց ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ վերագա- ձնող: Գինը 2 ր. շիջը, ՓՈՍՏԱ- ՅՈՎ ուղարկված 2 ր. 49 կոպ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ խանութի մէջ:

ՄԻ և Նոյն տեղը ԽԻՆԱՅԻ ԽԻՂ, մազերը ամրացնելու հա- մար, 1 ր. ամանը և վրձին գլխա- ցաւի գէժ, ՏՈՒԱԼԷՏԻ ՍԱ- ՊՈՆ և հոտաւէտ ջրեր և այլն: 88—100

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

ԵՂԱՐՑ ԾՈՎԵԱՆԵԱՆՑԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄՈՒՆԻ ՓՈՂՈՑՈՒՄ ԱՆԱՆՈՎԻ ՏԱՆԸ

գնում և վաճառում է ամեն տեսակ ՏՈՒՆԱԲԵՐ թղթեր, ոսկի և արծաթ զրամ: Փոխ է տալիս դրամ, տոկոսաբեր թղթերի ԳՐԱԽԱԿԱՆՆԵՐՈՎ, ՓՈՒԱ- ԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ է անում Մոսկվա, Սրէսսա և Արտասահման: ԱՊԱՀՈՎ ԱՅՆՈՒՄ է ներքին 5% փոխառութեան տոմսակներ 50 կոպէկով. ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ է դրամ ըստ պահանջման 5% Ընթացիկ հաշուով. 5% 6 ամիս ժամանակաւ. 6% 12 7% Օտար քաղաքացւոյ յանձնարարութիւնները կատարում են անմիջապէս և ճշգու- թեամբ: 4—10 (1)

Типография Главн. Упр. Намѣст. Кавказ. Лорисъ-Меликовская улица, каз. домъ.